

Medelenismul lui Teodoreanu, între concept și stil literar

Doctorand, Panaite (Dolea-Panaite) Claudia- Cristina

Facultatea de Litere, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Abstract: *In Romanian literature, the name of Ionel Teodoreanu is synonymous with the trilogy La Medeleni, a novel that enshrines him in the gallery of interwar prose writers. The reading public appreciates the novel and Teodoreanu becomes the symbol of a generation. Literary criticism talks about the concept of Medellenism which defines a far too lyrical, deeply metaphorical novel, a writing with obvious autobiographical sequences, although the author never admitted this.*

Over time, Ionel Teodoreanu attracted the attention of literary critics not only through the form and content of his works, but especially through his literary style, through the otherwise successful trend of poeticizing the narrative. Rightly considered the writer of childhood and adolescence, Teodoreanu experiences the heights of success, respectively the decline from the point of view of the value of his works. If La Medeleni represents the peak of his inspiration, the novels that followed do not rise to the same value, although the author took into account the observations of literary critics to write objectively, without lyrical influences.

Keywords: *Teodoreanu, Medellenism, literature, novel, literary criticism*

Prozatorul și memorialistul Ionel Teodoreanu se manifestă din punct de vedere literar în perioada interbelică, marcată de altfel de nume consacrate ale literaturii române, precum: Camil Petrescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Mircea Eliade, Mihail Sadoveanu, George Călinescu sau Liviu Rebreanu. Cu atât mai dificilă este sarcina lui Teodoreanu de a se impune prin intermediul unui stil literar aparte, printr-o abordare inedită a unei tematici deja prezente în scrierile semnatărilor anterior menționați: satul, țăranul, tradițiile și obiceiurile, ireversibilitatea timpului, copilăria, iubirea, societatea marcată de neajunsuri economice și ingerințe politice.

Anul 1924 reprezintă o dată relevantă pentru cariera scriitoricească a lui Teodoreanu: începe să scrie seria de trei romane *La Medeleni* (*Hotarul nestatornic* – 1925, *Drumuri* – 1926, respectiv, *Între vânturi* - 1927).

Evocarea copilăriei și a adolescenței cu tot ceea ce reprezintă aceste perioade, dar și inserarea unor fragmente de viață personală surprind prin stilul literar și, drept urmare, îl consacră pe autor, la numai 30 de ani, drept unul dintre cei mai buni romancieri ai perioadei interbelice. Se poate spune chiar că *La Medeleni* reprezintă punctul culminant al carierei literare a lui Teodoreanu. Este perioada în care cunoaște aprecierile criticii literare, dar mai cu seamă opinii nefavorabile; astfel, unul dintre contestatarii vehemenți ai trilogiei *La Medeleni* este criticul literar George Călinescu, cel care nu ezită să îl ironizeze pe Teodoreanu pentru stilul literar pe care îl consideră drept încărcat, baroc, mult prea metaforic pentru tema dezbătută, aspecte care îi atrag porecla *Metaforel*, dar și o denumire inedită pentru stilul adoptat: *medelenizare*. Deși critica literară în general apreciază personajele pentru construcția lor, Călinescu concluzionează: „copiii n-au caracter și nu pot intra decât într-o tipologie experimentală ale cărei două prime categorii sunt cele două sexe (...) producția lui Ionel Teodoreanu pierde din importanță prin repetiție, monotonie și perseverență în niște metode ce devin erori” [Călinescu, 2001:297-298]. Romanul se vinde ca pâinea caldă, fiind necesare numeroase și frecvente reeditări.

Critica literară consideră că trilogia *La Medeleni* se constituie în granița dintre două epoci, definatorii pentru evoluția generațiilor „a căror copilărie a început pe vremea demodată a valsului și a căminului patriarhal, și a căror tinerețe, după ce s-a înfruptat din marele război, a și reînceput viața în ritmurile jazz-bandului” [Ciobanu, 1970: 122]. Nume consacrate ale perioadei, dar și analiști literari ai perioadei care a urmat opinează despre creația literară a lui Ionel Teodoreanu, considerat un eveniment în epocă nu numai din punct de vedere scriitoricesc, ci și prin atenția care i se acordă din partea criticii literare. Fie că este vorba despre aprecieri sau despre desconsiderări, opera lui Teodoreanu constituie obiect de studiu și de analiză, ceea ce denotă ineditul și existența unui ceva specific autorului care generează confruntări de idei.

Referindu-se la trilogia *La Medeleni*, cu accent pe primul volum, Eugen Lovinescu remarcă simbioza a două curente literare: „deși urban și plin de elemente moderniste (...), este atât de patriarhal, atât de voluntar și teoretic moldovean, încât se încadrează în semănătorismul pur” [Lovinescu, 1998: 191]. De asemenea, criticul literar își focusează atenția înspre nuanțele lirice pe care Teodoreanu le inserează la nivelul epicului său și nu se arată surprins de acest aspect, considerând că un astfel de artificiu stilistic reprezintă o notă comună scriitorilor din Moldova: „lirismul absolut al scriitorului se manifestă nu numai sub formă directă și ușor sesizabilă, ci și prin incapacitatea de a alege, filtra și organiza, incapacitatea vizibilă aproape la toți scriitorii moldoveni și, deci, specifică” [Lovinescu, 1998: 192]. Tenta autobiografică a trilogiei este mai mult decât evidentă, deși niciodată Ionel Teodoreanu nu recunoaște acest lucru; astfel, o constantă deranjantă la cel de al doilea volum din „*La Medeleni*” o reprezintă accentul pe care autorul îl pune pe ideea de preocupare pentru literatură, reușind, de multe ori, să divulge chiar sursele sale de inspirație pentru trilogie: „toată lumea scrie și discută literatură (...) toți își trimit scrisori frumos și uniform stilizate, dar interminabile (...) împinge indiscreția până la a devasta arhivele Medelenilor, dând publicității toate caietele de literatură ale lui Ionel Teodoreanu, din prima sa manieră, de jucării, de mici poeme, notații impresioniste, amestec de frăgezime și de manierism” [Lovinescu, 1998: 193]- de unde, evidenta tentă de roman autobiografic atribuită trilogiei, aspect pretutindeni și vehement contestat de autor.

La rândul său, criticul literar George Călinescu este de părere că epicul din *La Medeleni* este unul alterat cu inserții de natură lirică: „„linia epică (...) lipsește din capul locului și va lipsi constant în orice roman (...) scriitorul nu poate nara, (...) hoinărește printre teorii și lirisme și numai când cartea amenință să-și închidă capacele, ghemuiește analitic tot motivul epic într-o pagină” [Călinescu, 1941: 669]. În plus, Călinescu și Garabet Ibrăileanu împărtășesc același punct de vedere al unui text excesiv teoretizat, direcție care, din păcate, definește întreaga operă epică a lui Teodoreanu; mai mult, este relevantă nuanța autobiografică a romanului din moment ce autorul se autopoziționează în postura de subiect de discuție între personaje, vizavi de creația sa literară: „paginile romanului cresc peste măsură prin teorii de tot felul și mai ales prin introducerea activității literare a autorului ca obiect de discuție (...), necodindu-se a declara despre el însuși (abia travestit în Dan) cum că delicatetea lui poetică (...) nu are echivalent în literatura românească” [Călinescu, 1941: 669]. Criticul literar devine extrem de dur în aprecierile sale la adresa lui Ionel Teodoreanu atunci când vine vorba despre metaforizarea epicului, despre realizarea unei narațiuni mult prea stilizate în raport cu tema abordată. Astfel, dacă primul volum al trilogiei este cu greu tolerat de Călinescu, celelalte două din respinse categoric, acestea fiind considerate drept începutul decăderii literare a autorului din punct de vedere al stilului literar: „poetul imaginilor devine un nesuferit retor: truculent, fanfaron, gălăgios, metaforic fără control artistic (...) plăcerea de a dizerta și uneori numai de a emite vorbe este enormă (...), multe poeme metaforice transcrise în roman sunt de o deconcertantă anodinitate (...) un monstruos verbalist” [Călinescu, 1941: 670].

Mult mai categoric este criticul literar Alexandru Piru care consideră că trilogia *La Medeleni* nu există ca și creație literară de sine stătătoare, aceasta nefiind altceva decât o simplă reinterpretare a operei de debut, *Ulița copilăriei*. De altfel, toată creația literară a lui Teodoreanu este considerată o monotonă și repetitivă reeditare a *Uliței*, la un moment dat însuși autorul devenind plictisit de reinterpretările aceleiași teme, ceea ce conduce la ratarea afirmării sale în galeria celor mai valoroși romancieri: „poet eșuat în proză, cu o excepțională memorie a copilăriei, I.T. este autorul unei unice cărți, „*Ulița copilăriei*”, pe care o reface neconținut, amplificând-o și metamorfozând-o” [Piru, 1981: 311]. Astfel, referindu-se la influența pe care *Ulița copilăriei* o are asupra trilogiei, Piru concluzionează faptul că „(n.n. autorul) o repetă doar cu detalii de decor și alți eroi, desigur, la mijloc fiind tot experiența personală” [Piru, 1981: 311], ceea ce evidențiază încă o dată – dacă mai este nevoie – caracterul autobiografic al romanului.

Criticul literar Ion Rotaru nu insistă foarte mult asupra operei *La Medeleni*, ci generalizează punctul său de vedere referitor la Ionel Teodoreanu considerând că acesta poate fi analizat doar în ansamblul scrierilor sale. Iată motivul pentru care, observând stilul literar al autorului, Rotaru îl etichetează fără nici un fel de rezervă drept „unul dintre mandarinii prozei românești interbelice, (...) popular, editat abuziv, foarte căutat în librării de un anume public, întâi de toate răsfățatul fetelor de pension, surd la critică și din această pricină foarte inegal ca valoare în tot ceea ce a scris” [Rotaru, 1997: 452]. Una dintre puținele remarci pe care criticul literar le face vizavi de *La Medeleni* constă într-o paralelă între Teodoreanu și Ion Creangă (prin prisma preocupării comune pentru tema copilăriei), fiind

evidențiate Amintirile din moment ce „poezia modernă a lui Ionel Teodoreanu s-a învechit, în timp ce aceea a lui Creangă rămâne mereu proaspătă”[Rotaru, 1997: 453]. Inesteticul epicii lui Teodoreanu din *La Medeleni*, respectiv, starea de spirit și atmosfera redată în stil neosemănătorist, sunt elemente care definesc medelenismul, ca și concept literar care se va regăsi în toate operele lui Teodoreanu, cele ulterioare trilogiei, concretizat însă la un nivel cu mult inferior acesteia, „incomparabil mai puțin izbutit decât trilogia care l-a impus pe scriitor”[Rotaru, 1997: 456].

Opinând contra valului de critici la adresa lui Ionel Teodoreanu, criticul literar Ion Negoitescu nu abordează trilogia *La Medeleni* într-un mod integral negativist; acesta apreciază tematica abordată, considerându-l, din acest punct de vedere, pe romancier drept un continuator al lui Duiliu Zamfirescu. Astfel, *La Medeleni* prezintă „o prospețime de viață care s-a păstrat intactă prin deceniile ce au trecut de la apariția lor (...) societatea românească zugrăvită de Duiliu Zamfirescu (...) continuă aici să existe pe o nouă treaptă lesne sesizabilă a evoluției”[Negoitescu, 1991: 205]. Diametral opus, criticul literar nu acceptă textul trilogiei din perspectiva formei definite de „lipsă de măsură, lăbărțare narativă (...) stări metaforice”[Negoitescu, 1991: 205].

Similar colegilor săi de critică literară, Dumitru Micu exprimă opinii diametral opuse despre primul roman al trilogiei, respectiv, celelalte două. *Hotarul nestatornic* evidențiază un stil literar specific literaturii ruse, în speță lui Tolstoi, astfel că acesta este definit drept „realmente valoros (...) prin creația de atmosferă patriarhală, într-un cadru de opulență și tihnă moldavă, prin medelenism, prin poezia copilăriei și a neliniștilor inerente pierderii ei, a descoperirii erosului”[Micu, 2000: 256]. Cât despre *Drumuri și Între vânturi*, „tulburările inerente vârstei critice sunt dezvăluite în autenticitatea lor, însă nu fără compromiterea multor pagini prin diluție, prin inundații de lirism”[Micu, 2000: 256].

La rândul său, criticul literar Nicolae Manolescu este de părere că valabilitatea în timp a trilogiei lui Teodoreanu nu are nici o legătură cu forma și fondul scrierii, ci cu mentalitatea și concepțiile de viață care definesc actualele generații de tineri. Este adevărat faptul că *La Medeleni* este romanul copilăriei și al adolescenței, dar copiii și adolescenții de azi nu se încadrează în tiparele celor zugrăviți de Teodoreanu: „este romanul unei educații sentimentale care s-ar putea să nu mai prezinte interes decât în măsura în care liceenii de astăzi seamănă cu cei de ieri”[Manolescu, 2008: 774]. Realizând o distincție clară, evidentă a etapelor vieții, autorul atribuie personajelor sale mentalități, idei, gânduri, trăsături fizice și morale care definesc specificul epocii sale; altfel spus, eroii lui Teodoreanu sunt tipologii general-umane, simboluri ale generațiilor de copii și adolescenți ai anilor '20, un conglomerat de „memorie, ranchiună, ură, plăcere a distrugerii (...), dificultăți soluționabile, când totul este sau pare reversibil (...), suferința, decepția, sexualitatea (...) râsul – plânsul, bucuria înlăcrimată, frivolitatea, senzualitatea vapoasă și, în definitiv, happy-end-ul situează romanele lui Teodoreanu sub semnul agreabilului”[Manolescu, 2008: 774]. Ochiul critic al lui Manolescu nu se dezice atunci când vine vorba despre metaforizare și lirism narativ, aspecte care situează scrierea, din punct de vedere al conceperii textuale, în categoria romanelor-kitsch ale literaturii interbelice: „romanesul lui Ionel Teodoreanu e impregnat de kitschul epocii (...) gustul care a dat naștere romanelor sale nu mai pot fi distins de gustul pe care romanele l-au impus”[Manolescu, 2008: 775]. Este vorba despre un alt fel de medelenism, un stil literar care poate fi etichetat cu inscripția *așa nu* și care face din Ionel Teodoreanu „cel mai ilustru fabricant de fraze cosmetice (...) (n.n. pentru că) metaforele suprimă obiectul descris, așa cum ambalajul tinde să se substituie produsului”[Manolescu, 2008: 774].

Format în umbra marelui critic literar Garabet Ibrăileanu, Ionel Teodoreanu este „scuzat” pentru aspectele controversate ale trilogiei *La Medeleni*. Astfel, lirismul romancierului nu este acceptat nici de Ibrăileanu, dar nu sunt nici atât de vehement contestat precum majoritatea analiștilor și criticilor literari: „acest liric (n.n. Teodoreanu) este unul din cei mai puternici și mai puțin subiectivi creatori (...) este atitudinea creatorului față de personajii, adică față de creația sa, este răsunetul personajilor în sufletul său”[Ibrăileanu, 1976: 111]. În ceea ce privește nuanță profund autobiografică a trilogiei, Ibrăileanu o consideră mai mult rezultatul unui subiectivism mult prea accentuat pe care autorul îl conferă comunicării: „un om care nu poate ieși din el însuși, transpune în el personagiile operei sale și deci toate seamănă cu el, sunt variante ale ființei sale (...) se transpune el în personagiile sale, se diversifică în ele, ia forma lor, le trăiește”[Ibrăileanu, 1976: 113]. O observație pertinentă a criticului literar vizează modul în care Teodoreanu se apleacă asupra construcției personajelor sale: îi lipsește inspirația de a creiona adevărata mentalitate și stare a țaranului român sau, altfel spus, autorul nu este făcut pentru a-și ancora eroii și

acțiunea în mediul rural: „d. Ionel Teodoreanu nu poate zugrăvi satisfăcător pe țărani. Nu-i cunoaște. N-are de unde pleca în crearea lor (...) Moș Gheorghe poate stoarce lacrimi multor ochi frumoși (...) dar Moș Gheorghe este un țăran cam de carnaval. Prea mult justifică autorul ideea de „moș”, iar ideea aceasta însăși e în mare parte o închipuire”[Ibrăileanu, 1976: 121]. Dincolo de prietenia dintre Ionel Teodoreanu și Garabet Ibrăileanu, acesta din urmă spune lucrurile pe nume atunci când vine vorba despre contestatul lirism exagerat în epica autorului: „o natură senzuală, (...) foarte spiritualizată (...), accente prea lirice (...), abuzul de poezie (...) chiar atunci când ceea ce are de spus nu cere poezie”[Ibrăileanu, 1976: 122].

Unul dintre cei mai cunoscuți și apreciați critici literari, Tudor Vianu, atrage atenția asupra unui aspect neremarcant până acum, și anume libertatea de mișcare pe care Ionel Teodoreanu o conferă personajelor sale. Iată motivul pentru care, în *La Medeleni*, „Ionel Teodoreanu este un pictor de scene grațioase (...), ficțiunea unei lumi cu totul și cu totul grațioase, libere, în care copiii și adolescenții fac descoperirea treptată a iubirii și în care adulții le dispensează ocrotirile și mângâierile lor, o lume peste care nu trece niciodată umbra durerii și a silniciei”[Vianu, 1977: 355]. Dacă din punct de vedere compozițional, structura de ansamblu a trilogiei amintește de prozatorii din trecut, fragmentarismul operei – specific lui Teodoreanu – plasează romanul în elemente de teorie literară specifice schiței: „romanul se descompune într-o suită de scenete (...) episoadele unitare mai lungi sunt astfel fragmentate, mai întâi din dorința de prezentare directă, cu excluderea articulațiilor mai puțin vii”[Vianu, 1977: 356]. În ceea ce privește abundența figurilor de stil și a imaginilor artistice, acest aspect nu îl deranjează pe Vianu, decât prin prisma disconfortului pe care îl poate crea cititorului care, la un moment dat, trebuie să depună un vizibil efort psihic și vizual pentru a percepe corect mesajul care se ascunde în spatele dulcegăriilor literare:

„abundența acestor elemente figurative este enormă (...) autorul Medelenilor manifestă fantezie cea mai productivă în direcția creării de imagini (...) bogăția imagistică atrage neapărat impresia excesului stilistic. Splendoarea acestei imaginații ne ostenește, ca prea mult aur într-o decoratie (...):cozile zmeului ... feminine; colbul se luă la trântă cu șoseaua; apare trenul – un punct negru dușmănos ca o gaură de revolver încărcat (n.n. *La Medeleni*)”[Vianu, 1977: 357].

Dintre toți criticii literari, Perpessicius este poate singurul care susține demersul integral al lui Ionel Teodoreanu fără nici un fel de rezervă. Neafectat de lirismul prozaic sau de metaforizarea exagerată a narațiunii, acesta consideră că Teodoreanu face parte din categoria scriitorilor „pentru cari n-ai nevoie să aștepți al doilea volum ca să te pronunți și asupra celui dintâi, și d-l Ionel Teodoreanu a fost dintre aceștia”[Perpessicius, 1967: 374]. Aspectele criticate de colegii săi sunt considerate de criticul literar ne semnificative în raport cu valoarea operei în ansamblul ei, *La Medeleni* fiind un exemplu grăitor în acest sens; astfel, realitatea lui Perpessicius constă în faptul că „cele câteva frunze ce tot se mai țin de crengi și cele câteva nuci seci (...) nu scad nimic din majestatea nukului, a cărui vigoare domină podgoria revărsată în arșița soarelui și pe dealuri”[Perpessicius, 1967: 375]. Vehement dezaprobată mai ales la nivelul ultimelor două volume, trilogia *La Medeleni* îl plasează, fără nici un fel de îndoială, pe Teodoreanu în galeria romancierilor universali, alături de Proust pentru că autorul reușește să alinieze fără cusur „o galerie de tipuri, o varietate de existențe, o pluralitate de acțiuni secundare, însă tuturora le comandă eroul rustic, viguros, tenace, stăruitor(...), o profunzime de scene, într-o implicațiune de evenimente episodice care, de multe ori, amenință să trează pe primul plan și care ne smulg din întâia polarizare a atenției noastre ” [Perpessicius, 1967: 376]. Întrebat deseori despre preferința romancierului pentru lirismul profund metaforic, Perpessicius consideră că este vorba despre o calitate incontestabilă a lui Teodoreanu, întâlnită în literatura română doar la Ion Minulescu, dar mult mai prezentă în literatura franceză: „ceea ce frapează în scrisul d-lui Teodoreanu este, desigur, metafora (...) care totdeauna adaugă chiar și indirect o lumină aici, o umbră dincolo (...) prin potopul acesta metaforic, scrisul său se așează pe linia romancierului Minulescu, la noi în țară, iar în Franța pe linia Giraudoux – Morand” [Perpessicius, 1971: 86].

Pornind de la considerentul conform căruia „medelenismul (n.n. se transformă) în ceva sinonim cu idilizarea realității și cu dulcegăria” [Crohmalniceanu, 2003:213], criticul literar Ovid Crohmalniceanu și-a canalizat capacitatea critică și de analiză asupra trilogiei *La Medeleni*. Se remarcă stilul literar definit de autenticitate, sensibilitate, tehnica detaliului, imaginație, individualizare – atu-uri scriitoricești pe care romancierul le pune în slujba creării uneia dintre capodoperele literaturii române: „Medelenii devin simbolul universului acestuia mirific, propriu copilăriei și vacanței, cartea fiind istoria intrării unei

asemenea lumi în amintire, ca aură mitică a timpului candorilor nereperabile. Aici se găsește și ideea cea mai adâncă a romanului *La Medeleni*”[Crohmălniceanu, 2003: 215], este de părere criticul literar. Conform acestuia, unul dintre meritele fundamentale ale trilogiei constă în faptul că aceasta reprezintă prima scriere de tip bildungsroman din literatura română, prin urmărirea destinului / vieții personajelor de la vârsta copilăriei, la cea a maturității: „romanul trăiește însă tot datorită poeziei devenirii, a încheșării personalității omenești la vârsta dibuirilor adolescente. Aici, Ionel Teodoreanu se dovedește un autor original (...) meritul scriitorului e de a fi creat în proza noastră premisele Bildungsromanului”[Crohmălniceanu, 2003: 216]. Un alt merit al lui Ionel Teodoreanu este acela de a crea a convingătoare și absolut necesară de altfel comparație între mediul provincial (Iași) și atmosfera capitalei, București:

„viața citadină apare urâtă, trivială, sărăcită de poezie pentru că s-a dezmedelenizat, dar mai ales pentru că se desfășoară într-o lume care mutilează suflete, opune calculul rece, experiența, blazarea visărilor și avânturilor adolescente (...) ... diferența dintre patriarhalismul moldovean simbolizat de dulce târgul Ieșilor și Bucureștiul superficial, rapace, utilitarist până la meschinărie. Chiar primul roman conține o asemenea antiteză care idilizează mediul provincial burghez, așezat, cult, contopit cu al boiernașilor subțiași de educația pariziană și caricaturizează fără distincție lumea capitalei”[Crohmălniceanu, 2003: 216].

Dincolo de aceste aspecte sesizate în crearea trilogiei „*La Medeleni*”, criticul literar Ovidiu Crohmălniceanu remarcă și opinează vizavi de lirica romanelor lui Teodoreanu: „metaforismul excesiv al prozei sale trădează o structură sufletească înclinată mai mult spre fantazare poetică și reverie, decât spre analiză sau construcția epică obiectivă”[Crohmălniceanu, 2003: 216] – iată motivul pentru care, în romanele sale, autorul se concentrează mult mai mult asupra aspectelor de ordin sentimental, decât asupra concretului, a existenței, a problemelor cotidiene.

Dacă majoritatea criticilor literari condamnă metaforismul lui Teodoreanu, iată că Alexandru Philippide consideră că este mult mai oportun să încerce să explice această aplecare a romancierului către zona liricului: „Ionel Teodoreanu gândește metaforic (...) argumentarea metaforică se desfășoară cu precizia argumentării abstracte (...) metafora dă lui Ionel Teodoreanu posibilitatea de-a evita echivocul și de-a aduce soluții și concluzii acolo unde gândirea abstractă ezită de multe ori să încheie și să producă o judecată definitorie (...) este un mijloc de cunoaștere și de investigație a gândirii”[Philippide, 1970: 248].

Critic și istoric literar, memorialist și prozator de marcă, Henri Zalis este de părere că *La Medeleni* își are locul alături de romanele semnate de Goethe, fiind „un roman poetic despre avatarul iubirii, despre idile juvenile și despre inextricabila întrepătrundere între timpul afectiv și cel biologic”[Zalis, 1971: 156]. Dincolo de stil literar, modalitate de abordare tematică, curent literar sau, efectiv, simpla „febră” care îi cuprinde pe cititorii lui Teodoreanu, medelenismul este considerat, de data aceasta, nici mai mult, nici mai puțin decât o „metaforă – simbol – un abuziv stil imaginativ, o nostalgie după vârsta de aur și o pledoarie înduioșată pentru așezări anacronice”[Zalis, 1971: 156]. Spre deosebire de colegii săi, criticul literar se oprește asupra nuanțelor romantice din „*La Medeleni*”, influență evidentă în perioada interbelică, când romanticii incurabili dau tonul în literatura română atât în ceea ce privește tematica, dar mai ales abordarea acesteia. Romantismul lui Teodoreanu, specific trilogiei, este considerat drept unul „fără direcție social – istorică, fără altă finalitate decât o stilizare estetică a lumii reale”[Zalis, 1971: 156]. Altfel spus, Teodoreanu nu își trimite romanul în arealul scrierilor romantice din punct de vedere al încadrării propriu-zise în curentul literar, ci mai degrabă procedează la o infuzie de elemente romantice în epicul său din dorința de a-l estetiza. Exemplificând, Henri Zalis consideră că poveștile de iubire – manifestări exclusiv romantice – constituie doar un element specific curentului literar pe care autorul îl plasează în mediul său: „idila, epicureică și pastorală, este paradoxal legată de mediul moldovenesc, dar și abstrasă din timp și spațiu (...) ea acuză prin paseismul ei o neînțelegere deplină a mutațiilor petrecute în fondul social – istoric ca și în cel psihologic” [Zalis, 1971: 157]. Prin prisma infuziei unor elemente romantice în *La Medeleni* este evident faptul că ceea ce practică Ionel Teodoreanu este departe de a se numi romantism sau a fi definit de această orientare literară. Problema nu constă în faptul că romancierul conferă scrierilor sale o nuanță romantică, ci în faptul că romantizează acolo unde nu este cazul; prin urmare, stilul său literar „nu e deci romantism, ci o literaturizare romanțioasă, ci o exacerbare a pitorescului psihologiei adolescente”[Zalis, 1971: 158].

La rândul său, criticul literar Șerban Cioculescu se oprește la a motiva înclinația lui Teodoreanu spre lirism. Explicația pentru ingerințele lirice identificate la nivelul textelor epice, pentru plusul metaforic pe care romancierul îl conferă exprimării sale narrative este una cât se poate de plauzibilă: „Ionel Teodoreanu și-a găsit vocația în roman. Este însă într-însul un poet, un transfigurator liric, un incontinent producător de metafore și imagini (...) care nu se stăpânește: un incontinent!” [Cioculescu, 1972: 362]. De asemenea, în opinia lui Cioculescu, medelenismul trebuie să se identifice fără doar și poate cu vârsta copilăriei. Tema abordată în *La Medeleni* nu reprezintă o noutate nici pentru critica literată, nici pentru cititori, pentru că vârsta copilăriei și a adolescenței transpuse în narațiune constituie o consecvență la Teodoreanu. De ce abordează autorul insistent, cu predilecție această tematică? Șerban Cioculescu oferă răspunsul: „în copilărie, Ionel Teodoreanu regăsește un izvor de viață și de poezie infuză (...) ca și cum starea de adult ar fi o veștejire a prospețimilor sufletești, o alterare a esențelor ideale (...) o față zbârcită a realității” [Cioculescu, 1972: 363].

Așadar, opiniile criticilor și analiștilor literari vizavi de tot ceea ce reprezintă romanul trilogic *La Medeleni* sunt dintre cele mai diversificate. Dincolo de puncte de vedere, de motivații și argumente, există un singur adevărul general-valabil: Ionel Teodoreanu, prin *La Medeleni*, marchează un esențial punct de cotitură în evoluția literaturii române; medelenismul său capătă valori fundamentale, de la un stil literar unic, la un concept care ar trebui poate mult mai mult analizat și descifrat la nivelul teoriei literare.

Note finale:

George, Călinescu, *Istoria literaturii române. Compendiu*, București – Chișinău, Editura Litera Internațional, 2001, pp. 297 – 298.

George, Călinescu, *Istoria literaturii române. De la origini până în prezent*, București, Editura Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1941, pp. 666 – 670.

Nicolae Ciobanu, *Ionel Teodoreanu*, București, Editura Minerva, 1970, pp. 118 - 122.

Șerban Cioculescu, *Aspecte literare contemporane. 1932 – 1947*, București, Editura Minerva, 1972, pp. 362 - 363.

Ovid Crohmălniceanu, *Literatura română între cele două războaie mondiale*, volumul I, București, Editura Universală, 2003 (ediție reeditată din 1967 – 1975), pp. 213 - 216.

Garabet, Ibrăileanu, *Opere*, vol. III, București, Editura Minerva, 1976, pp. 111 - 122.

Eugen, Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, Chișinău, Editura Litera, 1998, p. 191.

Nicolae, Manolescu, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, București, Editura Paralela 45, 2008, pp. 774 - 775.

Dumitru, Micu, *Istoria literaturii române. De la creația populară, la postmodernism*, București, Editura Saeculum I.O., 2000, p. 256.

Ion, Negoieșcu, *Istoria literaturii române*, volumul I, 1800 – 1945, București, Editura Minerva, 1991, p. 205.

Perpessicius, *Opere. Mențiuni critice*, II, București, Editura pentru literatură, 1967, pp. 374 - 376..

Perpessicius, *Opere*, III, București, Editura Minerva, 1971, p. 86.

Alexandru, Piru, *Istoria literaturii române de la început până azi*, București, Editura Univers, 1981, p. 311.

Alexandru, Philippide, *Considerații confortabile. Fapte și păreri literare*, București, Editura Eminescu, 1970, p. 248.

Ion, Rotaru, *O istorie a literaturii române*, volumul IV, Epoca dintre cele două războaie, Galați, Editura Porto – Franco, 1997, pp. 452 – 456.

Tudor, Vianu, *Arta prozatorilor români*, București, Editura Albatros, 1977, pp. 355 - 357.

Henri, Zalis, *Aspecte și structuri neoromantice*, București, Editura Cartea Românească, 1971, pp. 156 -158.

Referințe bibliografice

Călinescu, George, *Istoria literaturii române. Compendiu*, Editura Litera Internațional, București – Chișinău, 2001.

Călinescu, George, *Istoria literaturii române. De la origini până în prezent*, Editura Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1941.

Ciobanu, Nicolae, *Ionel Teodoreanu*, Editura Minerva, București, 1970.

Cioculescu, Șerban, *Aspecte literare contemporane. 1932 – 1947*, Editura Minerva, București, 1972.

Crohmălniceanu, Ovid, *Literatura română între cele două războaie mondiale*, volumul I, Editura Universală, București, 2003 (ediție reeditată din 1967 – 1975).

Ibrăileanu, Garabet, *Opere*, vol. III, Editura Minerva, București, 1976.

Lovinescu, Eugen, *Istoria literaturii române contemporane*, Editura Litera, Chișinău, 1998.

Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Editura Paralela 45, București, 2008.

Micu, Dumitru, *Istoria literaturii române. De la creația populară, la postmodernism*, Editura Saeculum I.O., București, 2000.

Negoîtescu, Ion, *Istoria literaturii române*, volumul I, 1800 – 1945, Editura Minerva, București, 1991.

Perpessicius, *Opere. Mențiuni critice*, II, Editura pentru literatură, București, 1967.

Perpessicius, *Opere*, III, Editura Minerva, București, 1971.

Piru, Alexandru, *Istoria literaturii române de la început până azi*, Editura Univers, București, 1981.

Philippide, Alexandru, *Considerații confortabile. Fapte și păreri literare*, Editura Eminescu, București, 1970.

Rotaru, Ion, *O istorie a literaturii române*, volumul IV, Epoca dintre cele două războaie, Editura Porto – Franco, Galați, 1997.

Vianu, Tudor, *Arta prozatorilor români*, Editura Albatros, București, 1977.

Zalis, Henri, *Aspecte și structuri neoromantice*, Editura Cartea Românească, București, 1971.